

CUPRINS

Învăță de la toate	3
Mihai Eminescu:	
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!	5
Făt-Frumos din Lacrimă	7
Călin (File din poveste)	31
Scrisoarea III	33
Ion Creangă:	
Povestea unui om leneș	39
Moș Ioan Roată și Vodă Cuza	42
Dănilă Prepeleac	49
Amintiri din copilărie (III-IV)	64
Cinci pâni	101
George Coșbuc:	
Pașa Hassan	107
Mama	110
Trei, Doanne, și toți trei!	113
Dunărea și Oltul	116
Toamna	118
Vasile Alecsandri:	
Peneș Curcanul	120
La gura sobei	127
Lunca din Mîrcești	128
Miezul iernii	130
Dimitrie Bolintineanu:	
Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare	131
Preda Buzescu	133
Alexandru Donici:	
Știuca și motanul	135
Doi raci	137

Ion Luca Caragiale:	
Vizită.....	139
Făt-Frumos cu moț în frunte	144
Grigore Alexandrescu:	
Toporul și pădurea.....	153
Dreptatea leului	155
Căinele și câțelul	158
Lupul moralist	160
Emil Gârleanu:	
O rază	162
Cea dintâi durere	164
Trandafirul	169
Nedespărțite	171
Petre Ghelmez:	
Scrisoare învățătorului meu	173
Ștefan Octavian Iosif:	
Cântec de leagăn	175
Alexandru Vlahuță:	
Giurgiu. Călugărenii	177
Târgoviștea. Ruinile	181
Cezar Petrescu:	
Vara cea luminoasă	184
Petre Ispirescu:	
Prăslea cel Voinic și merele de aur	186
Cei trei frați împărați	202
George Topârceanu:	
Rapsodii de toamnă	223
Plouă	229
Leul degluzat	230
Bivolul și coțofana	231
Edmondo de Amicis:	
Cuore	232
Daniel Defoe:	
Robinson Crusoe	234

Jonathan Swift:	
Povestea anotimpului uitat.....	241
Oscar Wilde:	
Printul Fericit.....	244
Frații Grimm:	
Frumoasa adormită.....	256
Regele Cioc-de-Sturz	261
Hans Christian Andersen:	
Bravul soldățul de plumb.....	268
Hector Malot:	
Singur pe lume. Învăț carte.....	274
Victor Hugo:	
Gavroche.....	277
Literatura populară:	
Ghicitori	291
Proverbe	294
Fata din dafin	295
Legenda macilor	300

Făt-Frumos din Lacrimă

Mihai Eminescu

In vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germenii viitorului, pe când Dumnezeu călca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pământului – în vremea veche trăia un împărat întunecat și gânditor ca miazănoaptea și avea o împărăteasă tânără și zămbitoare ca miezul luminos al zilei.

Cincizeci de ani de când împăratul purta război cu un vecin al lui. Murise vecinul și lăsase de moștenire fiilor și nepoților ura și vrajba de sânge. Cincizeci de ani, și numai împăratul trăia singur, ca un leu îmbătrânit, slăbit de lupte și suferințe – împărat ce-n viața

lui nu răsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul plin de amor al soției lui tinere, nici la

poveștile bătrâne și glumețe ale ostașilor înalbiți în bătalie și nevoi. Se simțea slab, se simțea murind și nu avea cui să lase moștenirea urei lui. Trist se scula din patul împărătesc, de lângă împărăteasa tânără – pat aurit, însă pustiu și nebinecuvântat – trist mergea în război cu inima nelmblănzită – și împărăteasa, răma-

să singură, plângea cu lacrimi de văduvie singurătatea ei.

Parul ei cel galben ca aurul cel frumos cădea pe sânii ei albi și rotunzi – și din ochii ei

Ion Creangă (1837-1889)

Ion Creangă s-a născut la 1 martie 1837, la Humulești, în nordul Moldovei. Isteț și neastâmpărat, cum se autodescrie în *Amintiri din copilărie*, Nica urmează pe rând școala din satul natal, cu badișa Vasile, școala din Broșteni, apoi Școala Domnească de la Târgu Neamț, unde-l are ca profesor pe părintele Isaia Teodorescu (eroul din

Popa Duhu).

Mama sa dorește să-l facă preot și-l înscrie la „fabrica de popi”, Școala catihetică din Falticeni. Aici nu mai este Nica al lui Ștefan a Petrei ci ION CREANGĂ, nume păstrat apoi toată viața.

A fost timp de 25 de ani un excelent învățător. Este autorul a 4 manuale școlare în colaborare cu alți institutori.

În toamna anului 1874, Creangă l-a cunoscut pe Eminescu, între ei legându-se o prietenie intrată în legendă. Eminescu a descoperit în Creangă un scriitor autentic și l-a îndemnat să scrie întâmplările trăite sau închipuile.

Între anii 1881 și 1888 a scris *Amintiri din copilărie*, opera de profundă originalitate, un adevărat roman al copilăriei, întrucât el mărturisea: „Așa eram eu la vârsta cea fericită și așa cred că au fost toți copiii, de când lumea asta și pământul, măcar să zică cine-ce-a-zice.”

La 31 decembrie 1889, în noaptea bucuriilor, Ion Creangă trece în neființă. Este înmormântat pe 2 ianuarie 1890 la Iași, în Cimitirul „Eternitatea”.

Opera sa cuprinde:

Povești: *Capra cu trei iezi, Dîmblă Prepelcă, Fata babei și fata moșneagului, Povestea lui Harap-Alb, Povestea porcului, Pungața cu doi bani;*

Povestiri: *Acul și barosul, Cinci pâni, Inul și cămeșa, Moș Ion Roată și Cuza Vodă, Moș Ion Roată și Unirea;*

Nuvele: *Moș Nichifor Coșcariul, Popa Duhu;*

Romane autobiografice: *Amintiri din copilărie.*

Povestea unui om leneș

Cică era odată într-un sat un om grozav de leneș; de leneș ce era, nici îmbucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spânzure, pentru a nu mai da pildă de lenevie și altora. Și așa, se aleg vreo doi oameni din sat și se duc la casa leneșului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dânsul la locul de spânzurătoare!

Așa era pe vremea aceea.

Pe drum se întâlnesc ei cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care semăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi țărani, zicând:

— Oameni buni! Se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, și-l duceți la vro doftoroaie undeva, să se caute.

— Ba nu, cucoană, răspunse unul dintre țărani; să ierte cinstită fața dumneavoastră, dar aista e un leneș care nu credem să fi mai având pereche în lume, și-l ducem la spânzurătoare, ca să curățim satul de-un trândav.

— Alei! oameni buni, zise cucoana, înfiorându-se; păcat, sărmanul, să moară ca un câine, fără de lege! Mai bine duceți-l la moșie la mine; iacăta curtea pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar plin cu posmagi, ia așa, pentru împrejurări grele, Doamne ferește! A mânca la posmagi și-a trăi și el pe lângă casa mea, că doar știu

Deodată, luntrea a intrat sub un podeț. Era la fel de întuneric ca în cutia în care stătea cu frații lui.

— Oare unde mă duc? se gândi el. Sunt sigur că este numai din vina spiridușului! Of, măcar dacă micuța prințesă ar fi aici cu mine, în barcă, nu mi-ar mai păsa de întuneric!

Un șobolan care locuia acolo, sub podeț, a apărut în fața lui.

— Ai pașaport? a întrebat șobolanul. Dă-mi-l de îndată!

Soldățul de plumb a rămas tăcut și și-a strâns arma la umăr mai tare ca niciodată. Bărcuța a plutit mai departe pe apă, dar șobolanul a venit după ea! Cum îi mai scrâșneau dinții și striga la așchiile și la paiele care plutau pe apă:

— Opriți-l! Opriți-l! Nu a plătit taxa și nu mi-a arătat pașaportul!

Apa curgea tot mai repede. Soldățul însă putea acum să vadă lumina zilei la capătul podețului, dar deodată a auzit un vuiet care ar fi speriat și pe cel mai viteaz om. La capătul podețului, apa de ploaie se vărsa într-un canal mare,

iar pentru soldăţelul de plumb era la fel de primejdios cum este pentru oameni o cascadă.

Era prea aproape ca să mai poată face ceva, așa că bărcuța a ieșit de sub podeț, iar soldăţelul se ținea cât de drept putea, fără să miște măcar, pentru a arăta că nu îi este frică! După ce s-a învârtit de vreo trei-patru ori, apa a pătruns în bărcuță și nimic nu o mai putea face să nu se scufunde. Acum bravul soldăţel de plumb era până la gât în apă, iar barca se scufunda tot mai mult și mai mult. Hârtia se desfăcea pentru că se înmuiase și apa a ajuns să îi treacă de cap. El însă se gândea la micuța dansatoare, cât de gingașă era și pe care nu o va mai vedea niciodată, iar în urechile lui răsună un cântec:

*Înainte! Înainte, soldat!,
Să fii de moarte neînfricat!*

Hârtia din care era făcută barca s-a rupt în bucăți și soldatul de plumb s-a scufundat adânc în apă, și imediat a fost înghițit de un pește mare. Oh, ce întuneric era în burta peștelui! Era mult mai întuneric decât sub podeț și era foarte strâmt locul! Dar soldăţelul de plumb continua să fie neclintit și stătea drept, tot cu arma la umăr. Peștele înota încoace și-n colo și făcea salturi de toate felurile, dar la un moment dat s-a oprit. După puțin timp, o rază de lumină a pătruns în burta peștelui. Apoi lumina a devenit din ce în ce mai strălucitoare și s-a auzit un glas strigând: „Acesta este un soldăţel de plumb!”

Peștele fusese prins, apoi dus la piață și vândut. Acum ajunsese pe o masă, în bucătărie, iar bucătăreasa îl spintecase cu un cuțit. Ea l-a văzut între măruntaiele peștelui, l-a luat cu două degete și l-a dus în casă. Toți s-au îngâmădit să-l vadă pe soldăţelul care călătorise în pânțelele unui pește, dar el nu era deloc mândru.